

doop en christening

ONDERWYZINGEN

AENGAENDE DE MANIER

VAN DE

NIEUWGEBORENE KINDEREN

TE DOOPEN,

TEN GEBRUYKE

DER VROEDMEESTERS EN VROEDVROUWEN.

MECHELEN,

P. J. HANICQ, DRUKKER VAN Z. H. DEN PAUS, VAN DE
PROPAGANDA EN VAN HET AERTSBISDOM VAN MECHELEN.

1852.

ENGELBERTUS ,

DOOR GODS BARMHERTIGHEYD CARDINAEL-PRIESTER DER H. ROOMSCHE KERK , VAN DEN TITEL VAN DEN H. BARTHOLOMEUS IN 'T EYLAND , AERTSBISSCHOP VAN MECHELEN , PRIMAET VAN BELGIEN , ENZ.

Deze Onderwyzingen aengaende de manier van de nieuwgeborene kinderen te doopen , overzien door de geneeskundige faculteyt der catholyke Hoogeschool van Leuven , zyn zeer geschikt om aen de vroedmeesters en vroedvrouwen het vervullen der pligt die de Religie hun oplegt , te vergemakkelyken , weshalve wy hun dezelve ter lezing aanbevelen.

Mechelen , 14 Augustus 1851.

ENGELBERTUS CARD. AERTSB.
VAN MECHELEN.

ONDERWYZINGEN

AENGAËNDE HET

DOOPEN DER NIEUWGEBORENE KINDEREN ,

TEN GEDRUYKE

DER VROEDMEESTERS EN VROEDVROUWEN.

VOORREDE.

De liefde legt ons eene strenge pligt op van zorgvuldig te vermyden dat er een kind door onze schuld kome te sterven zonder het doopsel ontvangen te hebben ; ja zelfs van al de middelen te gebruyken die in onze magt zyn om het kind te voorzien van dit H. Sacrament , als zynde den eenigen en noodzakelyken middel om van de vlek der erfzonde gereynigd te worden , en het geluk des hemels te bekomen.

Derhalve moeten alle Christenen wel kennen de manier van het H. Sacrament des Doopsels te bedienen. Deze pligt is nog veel grooter voor de vroedmeesters en vroedvrouwen , aengezien zy uyt kracht van hun be-

roep voor de nieuwgeborene kinderen zorg moeten dragen , en zich daertoe verbonden hebben met den last van de kraemvrouwen by te staen op zich te nemen.

Indien onzen goddelyken Zaligmaker zoo schrikkelyke bedreygingen gedaen heeft aen degenen die aen een kind verergernis geven ; indien hy heeft gezeyd dat het beter ware met eenen meulensteen aen den hals in de zee geworpen te worden , dan zich pligtig te maken aen zulke euveldaed ; hoe veel te meer moest men dan niet bevreesd zyn voor zyn schroomelyk oordeel , ware 't dat men ooyt vrywillig een kind zonder doopsel liet sterven ? Integendeel hoe voordeelich is het niet de vreugden des hemels aen een kindje te bezorgen ? Wie ziet niet dat wy , met zulks te doen , eenen trouwen vriend by den Heer krygen , die voor ons geluk gedurig bezorgd zal wezen ?

Om dan de vroedmeesters en vroedvrouwen in het vervullen van deze pligt te helpen , gaen wy hun eenen korten uytleg geven van de regelen die zy moeten volgen. Wy kunnen hen niet genoeg aanwakkeren om deze regelen aendachtig te lezen en te overwegen, zoowel voor hunne eygene zaligheyd als voor het goed der onnoozele schepsels , wier leven , en bovenal wier zaligheyd , dikwyls in hunne handen is.

EERSTE ONDERWYZING.

VAN DE MANIER OM DE NIEUWGEBORENE KINDEREN TE DOOPEN.

Mogen de vroedmeesters en vroedvrouwen altyd de nieuwgeborene kinderen doopen ?

A. Neen : zy mogen dat maer doen in den nood : dit wilt zeggen , als het te vreezen is dat het kindje kome te sterven vooraleer men het hebbe kunnen naer de kerk dragen, of eenen priester roepen om het te doopen.

Waeraen kan men kennen dat een kind in gevaer is van te sterven ?

A. Als het kind ter wereld komt zonder te schreyen , als het vel zwartachtig bláuw ziet , als er geene ademhaling is , en geene beweging der spieren met , of zonder klopping van de navelstreng ; als het vel uyttermate bleek is , en het lichaemsgestel merkelyk verzwakt , als het kind geboren is voor de zevenste maend , en in 't algemeen zoo dikwyls als het maer flauwelyk ademhaelt , en maer weynig bewegingen doet , gelyk het veelyds geschiedt wanneer de verlossing moeyelyk is.

Waer moeten de vroedmeesters en vroedvrouwen op letten als zy een kind doopen ?

A. Zy moeten zorg dragen van stiptelyk

te doen al wat er vereyscht wordt tot een goed doopsel, en, als het mogelyk is, het kind te doopen in het bywezen van eenen persoon die hen kan vermanen ingeval zy iets noodzakelyks kwamen achter te laten.

Waarmede moet men doopen?

A. Met waerachtig en natuerlyk water, als met putwater, regenwater, fonteynwater, zeewater.

Mag men met geen ander water doopen, dan met zuiver water?

A. Is 't dat men geen zuiver water by der hand heeft, mag men, ja moet men doopen met gemengeld water, als men maer gegronde reden heeft om te gelooven dat het genoegzaam is om wel te doopen. Zoo zeggen de godgeleerden dat men, by gebrek van natuerlyk water, in den nood gebruyk mag maken van loogwater; van thé, koffy, ligt bier enz., maer nooyt mag men doopen met wyn, olie, of andere natte waren die gansch verschillen van natuerlyk water; want zulk doopsel zou zeker van geener weerde zyn.

Moeten de vroedmeesters en vroedvrouwen zich noodzakelyk bedienen van gewyd water?

A. Neen, zy mogen zich bedienen van gewoonlyk water.

Hoe veel water is er noodig om te doopen?

A. Zoo veel als er vereyscht wordt om te kunnen zeggen dat het kind gewasschen is.

Wat moeten de vroedmeesters en vroedvrouwen in acht nemen ten opzigte van het water dat zy noodig hebben om te doopen?

A. Zy moeten altyd bezorgd zyn dat er in de kamer waer het kind staet ter wereld te komen, water in gereedheyd zy, en, is het mogelyk, altyd lauw water gebruyken, want koud water zou aen het kind kunnen na-deelig zyn.

Ware het doopsel goed als men maer een of twee druppelen water gebruykte of zynen vinger in 't water stak, en er op het voorhoofd van het kind een kruys mee maakte, zeggende: Ik doop u, enz.

A. Zulk doopsel ware ten minste twyfelachtig: daerom mag men zoo niet doopen, maer men moet meerder water gebruyken, zoodanig dat het zeker genoegzaam is.

Welk deel des lichaems moet men wasschen?

A. Het hoofd, of, als dat niet mogelyk is, een ander deel des lichaems waer het gevoegelyk kan geschieden.

Zou het doopsel goed zyn, als men, in den nood, de hand of den voet gewasschen hadde?

A. Het doopsel zou twyfelachtig zyn, en daerom, als men gelegenheyd hadde, zou men nog op conditie moeten doopen op het hoofd, zeggende: *Is 't dat gy niet gedoopt zyt, ik doop u in den naem des Vaders, en des Zoons, en des H. Geests.*

Byaldien men in den nood de hand of den voet van een kind gewasschen hadde, en dat men later de borst wasschen konde, wat stond er dan te doen?

A. Het kind eenen tweeden keer te doopen op de borst, en zelfs, als men het konde doen, eenen derden keer op het hoofd, daer altyd byvoegende : *Is 't dat gy niet gedoopt zyt, ik doop u, enz.*

Wat is er te doen als het kind dat ter wereld komt geen teeken van leven geeft?

A. Zoo dikwyls als men geene zekerheid heeft dat het kind dood is, moet men het doopen op conditie : *Is 't dat gy leeft, ik doop u, enz.*

Wat woorden moet men uytspreken in het doopsel?

A. Men moet, terwyl men de afwassching doet, de volgende woorden uytspreken : *Ik doop u in den naem des Vaders, en des Zoons, en des H. Geests.*

Ware het doopsel niet goed als men alleenlyk zeyde : In den naem des Vaders, en des Zoons, en des H. Geests?

A. Neen, want de woorden : *Ik doop u, zyn volstrekt noodzakelyk om goed te doopen.*

Wat moet men eerst doen, de woorden uytspreken, of afwasschen?

A. Men moet het beyde op denzelfden tyd doen.

Ware het doopsel goed als den eenen de afwassing deed, terwyl den anderen de woorden uitsprak?

A. Neen, denzelfden persoon moet dat beyde doen op denzelfden tyd.

TWEEDE ONDERWYZING.

VAN DE MANIER VAN DE KINDEREN TE DOOPEN IN HET LICHAEM HUNNER MOEDER.

Zyn de vroedmeesters en vroedvrouwen somtyds verpligt een kind te doopen dat nog in het lichaem zyner moeder is?

A. Ja, als het te vreezen is dat het kind zal sterven voor de geboorte; hetgeen plaets heeft zoo dikwyls als den arbeyd van langen duer is, of vergezeld van merkelyken bloedloop of baerkrampen, ook zoo dikwyls als de moeder niet natuerlyk baren kan, en daertoe vroedkundige operatiën noodig zyn. Komt in dit geval den voet of den arm te voorschyn, den vroedmeester of de vroedvrouw mag niet nalaten hetzelfde op dat lidmaet te doopen.

Vertoont het kind geen hoegenaemd lidmaet, men moet het trachten te doopen in het lichaem zyner moeder, eene genoegzame hoeveelheyd van water gebruykende,

I.

en by middel van eene spuyt of spons, of beter, als het mogelyk is, by middel van de hand het kind wasschende ter zelfder tyd dat men de woorden uytspreekt.

Wanneer men eerst maer de vliezen had gewasschen, en naderhand het lichaem van het kind, en byzonderlyk zyn hoofdje zou kunnen doopen, dan moet men het doopsel op conditie herhalen: en als het kind geboren wordt, moet men het nog eens doopen: omdat volgens vele godgeleerden het doopsel in het lichaem van de moeder twyfelachtig is.

DERDE ONDERWYZING.

VAN DE MANIER VAN DE ONVOLDRAGENE
VRUCHTEN TE DOOPEN.

Aenmerkingen.

De vroedmeesters en vroedvrouwen moeten wel in acht nemen, dat volgens het gemeen gevoelen der hedendaegsche godgeleerden de menschelyke ziel met het lichaem vereenigd wordt van den oogenblik der ontvangenis. Den H. Basilius, eenen der geleerdste mannen van zynen tyd, wilde niet dat er onderscheyd wierde gemaakt tusschen de bezielde en de onbezielde

vrucht, dewyl hy overtuygd was dat de ziel met het lichaem van eerst af vereenigd is. Den H. Gregorius Nyssenus acht het zelfs tegen het goed oordeel te zeggen dat eene onbezielde zaak de kracht heeft van zich te bewegen, en te groeyen. Den H. Cesarius was van hetzelfde gevoelen. Hieronymus Florentini, die omtrent het midden der laetstverloopene eeuw over het doopen der onvoldragene vruchten een zeer geleerd werk heeft uytgegeven, houdt het voor waerschyntlyk dat de vrucht beziel wordt onmiddelyk na de ontvangeris.

Hy leert ingevolge dat men op doodzonde verpligt is de vrucht te doopen, al ware zy niet grooter dan een graentje gerst. De reden die hy daervan geeft, is gansch overtuygend, te weten dat die vrucht waerschyntlyk beziel is, dat is, begaefd met eene onsterfelyke ziel, en besmet met de erfzonde, zoodat men het doopsel achterlatende, dezelve in de zonde laet sterven, en haer van de hemelsche glorie berooft.

Zoo leert ook den vermaerden Cangiamila, schryver van eene Embryologia S., welke de goedkeuring verdiend heeft van den geleerden Paus Benedictus XIV. en van verscheydene Universiteyten. Dit is daerenboven de leering van het grootste gedeelte der hedendaegsche physiologisten.

"I kan niet genoeg betreurd worden dat er zoo vele personen onwetend zyn in de pligten die zy te kwyten hebben ten aenzien der onvoldragene vruchten. Mr Rosiau, geneesheer van Parys, in het kort begryp der Embryologia S. voorkomende in de *Médecine populaire*, in 1834 uytgegeven, verhaelt desaengaende dit beweenlyk geval : « Ten tyde dat ik op de geneeskunde studeerde, bragt er ons eenen professor der vroedkunde op zekeren keer eene vrucht van vier maenden dragt, den dag te voren aen hem behandigd, en nog besloten in de vliezen. Ik nam de vryheyd van hem te zeggen, dat men ze hadde moeten doopen. Hy antwoordde my, dat hy, aen het doopsel geen geloof gevende, zulks maer deed als de ouders het verzochten..... » Met regt voegt hy er by : « Indien de professoren zulks durven leeren, is het dan wel wonder dat de vroedvrouwen in de scholen van zulke meesters onderwezen, zoo weynig acht geven op de vruchten die voor den tyd afkomen? Indien men zoo veel onachtzaamheid aantreft by mannen van de kunst, dan is er nog minder opmerkzaamheid te verwachten van personen die van de geneeskunde geene kennis hebben. »

Onnoodig ware het uyt denzelfden schryver, en byzonderlyk uyt Cangiamila, meer

dere gevallen aen te halen , die zonneklaer bewyzen dat men verpligt is ook de kleynste vruchten te doopen ; en zelfs dat degene die schynen dood te wezen , nogtans dikwyls vol leven zyn. Wy gaen liever antwoorden op de vraegpunten , wat men ingevolge deze waerheyd te doen hebbe.

Moet men de onvoldragene vruchten doopen ?

A. Men moet ze allen doopen , op wat tydstip der dragt zy ook afkomen , als het maer niet zeker is dat zy dood zyn. Want volgens het bovengezeyde wordt de vrucht waerschyndlyk bezielde op den oogenblik der ontvangenis. Heeft zy de gedaente van een menschelyk lichaem , en geeft zy teekens van leven , dan moet men ze doopen zonder daer eene conditie by te voegen. Is de gedaente twyfelachtig , men moet er byvoegen , of er onder verstaen : *Is 't dat gy bekwaem zyt om het doopsel te ontvangen , ik doop u , enz.* Geeft de vrucht geen teekens van leven , men moet ze toch doopen , daer byvoegende : *Is 't dat gy leeft , want de ondervinding heeft geleerd dat zy dikwyls vol leven zyn.* Men moet dan doopen zoo dikwyls als er geen zekere teekenen van de dood zyn , by voorbeeld de verrotting.

Hoe moet men eene onvoldragene vrucht doopen die nog in de vliezen besloten is , gelyk het dikwyls gebeurt ?

A. Men moet ze eerst doopen op de vliezen, zeggende : *Is 't dat gy bekwaem zyt om het doopsel te ontfangen, ik doop u, enz., uyt vreeze van met het vlies te breken, de vrucht door de drukking der locht te doen sterven voor dat zy gedoopt is. Daerna moet men het vlies breken, en op nieuw doopen, mits er by te voegen : Is 't dat gy niet gedoopt zyt, enz. : want het is twyfelachtig of het eerste doopsel goed geweest zy, aengezien het water de vrucht niet onmiddelyk heeft aengerackt. Is de vrucht zoo kleyn dat zy op de gewoone manier niet kan gedoopt worden, men giet wat lauw water in eene telloor, en men doopt de vrucht by wyze van indompeling, zorg dragende van ze uyt het water te nemen, nadat men de woorden des doopsels uytgesproken heeft.*

N. B. Heeft er een miskraem of desgelyk ander toeval plaets, men moet zich wel wachten van alle stof die waerschyndlyk eene vrucht in zich zou kunnen bevatten, zonder onderzoek weg te werpen. Welkdanig ook de stof zy, men moet met zorg onderzoeken of men er geene vrucht meent in te erkennen, en in dit geval moet men dezelve doopen ingevolge de bovenstaende regels.

Moet men de misvormde vruchten doopen, en degene van welke men twyfelt of zy eene menschelyke gedaente hebben?

A. Men moet in 't algemeen al de menschelyke vruchten doopen, hoe leelyk zy ook misvormd zyn. In geval van twyfel kan men er byvoegen : *Is t dat gy bekwæem zyt om het doopsel te ontvangen*, enz. Heeft er eene vrucht twee hoofden, men moet ze beyde een voor een doopen.

Als den nood niet praemt, moet men den pastoor der parochie of eenen anderen geestelyken raed vragen.

VIERDE ONDERWYZING.

VAN DE KEYZERSSNEDE.

Aenmerkingen.

De wet der natuer, en eene stellige wet der H. Kerk gebieden, dat, wanneer eene vrouw in den gezegenden staet zynde komt te sterven, men er de vrucht die zy draegt, uythale, om er het leven van te verlengen, als dat mogelyk is, en byzonderlyk om er het doopsel aen toe te dienen, zonder hetwelk er geene hoop voor is van in den hemel te komen. Het Ritueelboek van Roomen en dat van Mechelen zeggen : *Wanneer eene zwangere vrouw komt te sterven, moet men er het kind uythalen, en het doopen, indien he leeft.*

De protestanten zelfven nemen deze voorzorg; ja tot de heydenen toe hebben ze voor eene pligt gehouden; want eene aloude romeynsche wet, die men zegt gegeven te zyn van Numa Pompilius, eenen der eerste koningen van Roomen, verbiedt dat er eene vrouw begraven worde, voor alcer men er de vrucht hebbe uytgehaeld, en zy voegt er by, dat dengenen die anders doet, zal gehouden worden voor moordenaer van het kind, vermits men konde hopen van het te redden.

Verscheydene nieuwe geneeskundigen hebben beweerd dat de vrucht geenen enkelen oogenblik de moeder overleven kan. In het werk *Traité complet des accouchements*, door Velpeau, en in een ander, met name *Traité de la pratique des accouchements*, door Moreau, leest men dat wanneer eene vrouw in den gezegenden staet komt te sterven, hare vrucht niet langer kan in 't leven blyven dan eenige minuten, of ten hoogste eenige kwartieren, en deze schryvers hebben daeruyt besloten dat na verloop van een uer of twee, de keyzerssnede volstrekt nutteloos is.

Deze leering kan men niet genoeg bestryden, want wierd zy gevolgd, zy ware verderfelyk voor menige kinderen, die zy van het doopsel berooven, en wier eeuwigen ondergang zy veroorzaken zou. Ook is zy valsch; want zy steunt op onvolledige statis-

tieken , gemaakt in de gasthuyzen , alwaer men niet vindt dan vrouwen , wier natuerlyke of zedelyke kwalen dikwyls oorzaak zyn dat het kind nog voor de moeder sterft , zoodat daeruyt niets kan besloten worden voor al de bevruchte vrouwen , byzonderlyk voor die zuiver van zeden en sterk van lichaem zyn. Daerenboven , zoo als het uyt menigvuldige gevallen blykt , er is geen twyfel dat de kinderen doorgaens de moeders overleven , en er levend kunnen uytgehaeld worden. Men vindt er een groot getal in Cangiamila , en verscheydene in eene verkorting van zyn werk gedrukt te Caen in 1817. Mgr. Bouvier bisschop van Mans , en schryver van eene alom verspreyde Theologie , verhaelt het volgende , 't welk hy verzekert onlangs in zyne bisschoppelyke stad voorgevallen te zyn. « Twee Eerw. onderpastoors , op de weygering van eenen heelmeeester , dwongen eene vrouw op zekere wyze om het lichaem van eene moeder in den gezegenden staet gestorven , open te snyden. De operatie geschiedde in 't bywezen van verschillige andere vrouwen. Het kind wierd er vol van leven en beweging uytgehaeld , en men ging gansch verheugd de onderpastoors uyt een naburig huys roepen om het kind te doopen. Het heeft nog verscheydene uren geleefd. »

M. Velpeau zelf spreekt van operatiën

waerby het kind 48 uren na de dood der moeder levend is bevonden.

Men brengt gevallen by waerin het kind levend gehaald is uyt het lichaem der moeder die al verscheydene uren begraven was. Men brengt er zelfs by van kinderen die zyn blyven leven, schoon dat zy nog geen 6 maenden dragt hadden toen zy uyt den schoot hunner moeder verlost wierden. Fortunatus Liceti in de 5de maend ter wereld gekomen, is eenen grooten geleerden geworden.

Met regt dan zegt M. Desormeaux in zyne *Répertoire général des sciences médicales*, in 1835 te Brussel uytgegeven, aen het artikel *Opération césarienne*. Ik ben ver van te gelooven dat het kind altyd voor de moeder, of met de moeder, of acnstonds na de moeder sterft: daer zyn al te vele gevallen waervan de echtheyd niet kan betwist worden, die thans het tegenstrydig bewyzen. Ik weet wel, wanneer de moeder ten gevolge eener ziekte van eenigen duer komt te sterven, dan is het kind dood als men het lichaem opent, of het sterft een weynig nadat het er is uytgehaeld: maer ten minste heeft men dan het oogwit der H. Kerk bereykt. Doch in dit geval zelve zyn er kinderen gered; en dit is nog veel dikwylder gelukt, wanneer de moeder gestorven was ten gevolge van eene toevallige oorzaak.

Uyt hetgeen er gezeyd is volgt, dat men nooyt de operatie mag achterlaten, wanneer

eene vrouw die komt te sterven , in den gezegenden staet is , al ware zy reeds verscheydene uren , ja zelfs eenen dag of twee dood.

Trachten wy nu duydelyk te antwoorden op de vragen betreffende deze operatie.

Hebben de vroedmeesters en vroedvrouwen eene byzondere pligt te vervullen , als eene bevruchte vrouw waer zy by geroepen worden , komt te sterven voor dat zy haer kind ter wereld heeft gebragt?

A. Zy moeten zorgen dat de keyzerssnede gedaen worde.

Is er eene strenge pligt van deze operatie te doen wanneer de vrouw die komt te sterven , maer sedert eenige dagen bevrucht is?

A. Cangiamila zegt dat , zoo lang als de H. Kerk het tegenstrydig niet beslist heeft , hy geene strenge pligt zou willen opleggen voor den 40sten dag ; nogtans raedt hy sterk aen de operatie te doen , of te zorgen dat zy geschiede van den 20sten dag en zelfs nog eerder.

Wat moet men doen eer dat men met deze operatie beginne?

A. Men moet onderzoeken of de vrouw wel zeker dood is ; en of er het kind langs den natuerlyken weg niet kan uytgehaeld worden.

Een der bekwaemste en zekerste middelen is zyn oor te leggen aen het hert , en te luysteren of men geen geruysch hoort , 't welk

zelfs door de minste zenuwentrekken van het hert wordt te weeg gebragt. Als men gedurende 10 minuten geen geruysch gewaer wordt, dan is men zeker van de dood.

Hoe moet deze operatie geschieden?

A. Dewyl het kan voorvallen dat er geenen heelmeester te krygen is, en dewyl eenen anderen persoon, alhoewel uyt kracht van zyn beroep niet verplicht zynde de manier van deze operatie te kennen, nogtans genoodzaakt kan wezen om die te doen, zoo gaen wy de manier daervan uytleggen volgens de beste schryvers.

Eerst vooral is er aen te merken dat, alhoewel men zich van de dood der vrouw verzekerd heeft, de operatie met dezelfde omzigtigheyd moet geschieden, als of zy nog leefde.

Er zyn verschillende manieren opgegeven en in voege gebragt; elke dezer heeft haer goed en haer kwaed in. Wanneer de operatie moet geschieden door iemand die in de heilkunde niet ervaren is, dan is de beste manier als volgt :

Nadat men het dood lichaam in eene gemakkelijke ligging geplaetst heeft, geeft men eene snede in het bovenste deel van den buyk, over de middel-ader. Indien de dragt vergevorderd is, zoo begint men te snyden de breedte van twee vingeren boven den navel van den buyk, en men snydt voort tot aen

den onderbuyk. Eerst snydt men door het vel, en dan door het vetachtig of celluleus vlies dat zich onder het vel bevindt; verder snydt men door de witte lyn, eene soort van netachtig vlies. Om het gedarmte niet te kwetsen, is het raedzaam den vinger onder het instrument te houden, opdat men niet te ver snyde. Dan vertoont zich den moederschoot van zelf, byzonderlyk in gevorderde dragten. Somtyds moet men hem gaen zoeken in de kleynne holte achter de blaes, en is deze te veel gespannen, men moet ze ledigen by middel van uytddouwing. Daerna geeft men eene snede in den moederschoot van boven tot beneden, en men vindt de vrucht.

Is 't dat de vliezen gebroken zyn, doopt men het kind, voordat men het hale uyt den schoot der moeder, byzonderlyk als men gelooft dat het in groot gevaer is van sterven. Daerna doorsnydt men de navelstreng twee of dry duymen van den buyk, en men bindt ze omtrent eenen duym van de plaets waer zy begint. Eyndelyk bestelt men het kind by eene vroedvrouw, of by eene voedster.

Wanneer de vrucht zeer kleyn is, dan doopt men ze eerst op de vliezen, en andermael nadat de vliezen open zyn, zoo als boven gezeyd is aengaende de misdragten.

Vindt men geene vrucht in den moederschoot, men moet onderzoeken, of er elders

geene te vinden is. Ja somtyds gebeurt het dat er nog eene andere vrucht gevonden wordt.

Nog staet er aen te merken dat het kind na de dood der moeder moet gedoopt worden, alhoewel het, volgens het bovengezeyde, by middel van eene spuyt in het lichaam gedoopt was, omdat er grootelyks getwyfeld wordt, of het eerste doopsel goed geweest zy. Daerenboven door deze operatie kan men het kind redden, of ten minste zyn leven verlengen.

AENWAKKERING.

Wy vatten genoeg hoe onaengenaem de voorzeyde operatie is; maer 't leven van een ellendig kindje dat zich zelven niet helpen kan, en de zaligheyd eener ziel die zich in een allergrootste gevaer bevindt, vereyschen dat dengenen die in de noodzakelykheyd is van de operatie te doen, moed scheppe en met betrouwen een werk van weldadigheyd en christelyke liefde onderneme waervoor hy eenen overvloedigen loon ontvangen zal. Er is inderdaed geen twyfel of dien God van goedheyd en meêdoogendheyd, die, toen hy met de menschen verkeerde, zich voor de kinderen zoo genegen toonde, zal dit

zoo verdienstelyk werk rykelyk beloonen. Daerenboven wat zoete voldoening zal men geheel zyn leven niet genieten van de eeuwige zaligheyd te hebben bezorgd aen een kind 't welk zonder ons behulp nooyt het geluk des hemels zou genoten hebben? Hoe troostelyk zal het niet zyn, eenen magtigen voorspreker by den Heer bekomen te hebben, die zich uyt dankbaerheyd zal verplicht achten om gedurig voor ons te bidden?

En in geval er onze gezondheid moest door lyden, is er wel eene zoo schoone zelfsop-offering als voor de zaligheyd eener ziel? Indien, volgens de getuygenis van den H. Alphonsus de Ligorio, twaelf universiteyten en meer dan dry honderd godgeleerde schryvers alle degenen die de personen besmet met de pest, of met andere aenstekende ziekten, dienende komen te sterven, voorware martelaren aanzien, en hun al de voorregten der martelie toekennen, moet men dan niet hetzelfde geluk verhoplen voor eenen mensch die zyn leven in gevaer stelt om de ziel van een kind in den hemel te helpen? Men heeft zelfs liefdadige Christenen gezien die zich niet te vreden gehouden hebben met arme kinderen te doen verlossen, en ze te doopen, maer die dezelve ook met zorg hebben opgevoed, en daervoor overvloediglyk van den hemel zyn gezegend geweest.

'T is aldus dat God de werken der christelyke liefde dikwyls van in deze wereld beloont , want den Zaligmaker zegt : *Zoekt eerst het ryk Gods , en al dese dingen zullen u toegeworpen worden.*

